

SPOLOČENSKÉ VEDY

Z HISTÓRIE ČERVENÉHO KRÍŽA V TURCI

ZORA MINTALOVÁ

Múzeum SČK Martin

Červený kríž – medzinárodnú pomocnú dobrovoľnú organizáciu vojenskej zdravotníckej služby – založili roku 1863 na medzinárodnej konferencii v Ženeve z podnetu švajčiarskeho obchodníka a spisovateľa Jeana Henryho Dunanta. Hneď po svojom vzniku našla ušľachtilá idea medzinárodného ČK odozvu vo viacerých európskych krajinách.

V rámci rakúsko-uhorskej monarchie vznikla roku 1867 *Rakúska spoločnosť Červeného kríža*. V Uhorsku začala roku 1879 pôsobiť *Spoločnosť Červeného kríža pre krajiny Svätej maďarskej koruny* so sídlom v Budapešti. Organizačne sa členila na zemské odbočky a zemské pomocné spolky pre mužov a pre ženy. Vzhľadom na politický dualizmus monarchie však bol vznikom dvoch spoločností naštrbený princíp centralizácie dobrovoľných záchranných služieb. Preto Medzinárodný výbor ČK v Ženeve oficiálne uznal *Spoločnosť ČK pre krajiny Svätej maďarskej koruny* až roku 1882, keď sa s *Rakúskou spoločnosťou ČK* dohodla na *úplnej harmónii* a, odvolávajúc sa na znenie jednotlivých paragrafov v štatúte, uviedla formu vzťahov v čase mieru aj vojny.¹

Začiatkom 80. rokov 19. storočia už pôsobila na území Slovenska zemská odbočka *Spoločnosti Červeného kríža pre krajiny Svätej maďarskej koruny*, ktorá sa vnútorne členila na župné výbory a miestne odbočky ČK. Podstatnú zásluhu na vytvorení zemskej odbočky spoločnosti ČK na území Slovenska mal univ. prof. MUDr. Ľudovít Ondrej Markušovský, rodák zo Štrby, významný lekár, pedagóg, organizátor zdravotníctva a zástanca národnej znášanlivosti v Uhorsku. Roku 1882 obdržali župné úrady na území Slovenska výzvu na zakladanie župných výborov a odbočiek zemskej *Spoločnosti ČK pre krajiny Svätej maďarskej koruny*.² Župné výbory a odbočky ČK postupne vznikali nielen v župných mestách, ale aj v mes-

¹ MINTALOVÁ, Z., TELGÁRSKY, B. Červený kríž na Slovensku v rokoch 1919–1938. Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2005, s. 16.

² Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív Bytča (ďalej MV SR, ŠA Bytča), Turčianska župa II., inventár, inv. č. 2682, 1882.